



## ВІД ТОТАЛІТАРНОСТІ ДО ПРАВОВЛАДДЯ: ДОКТРИНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

ТЕРТИШНИК Володимир Митрофанович - доктор юридичних наук, професор,  
академік Академії політичних наук України

УДК 340.114

*Розкриваються проблеми гармонізації законодавчої, судової та виконавчої влади, удосконалення законотворчої діяльності та забезпечення верховенства права, зміцнення гарантій захисту прав і свобод людини.*

*Стратегічна мета України – це розбудова соціальної правової держави. Якщо метою є розбудова соціальної правової держави то стратегія має включати формування принципів права і такого державотворення, створення інститутів стримувань і противаг проти відступу від поставленої мети.*

*Суспільно-політична та правова криза в Україні обумовлюють необхідність нового суспільного договору громадян та влади, прийняття демократичної та юридично виваженої Конституції держави шляхом всенародного референдуму, що може стати ефективним способом гармонізації влади і суспільства.*

*Ключові слова: верховенство права, конституційний процес, референдум, розподіл влади.*

### Постановка проблеми

Економічна і політична криза в Україні все більше набирає загрозливих для суспільства і державотворення ознак кризи громадської довіри до влади, необхідності коректив стратегії розвитку, переосмислення доктринальних і інституційних трансформацій.

**Актуальність досліджуваної проблеми** обумовлюється новими обертами конститу-

ційної та судово-правової реформи та недовірливою чинних законів.

**Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій**, у яких започатковано розв'язання даної проблеми показує, що проблема узгодження конституційного процесу з цивілізаційним вибором суспільства приділяється увага соціологів, політологів, економістів та юристів [1-17]. Але існуючі публікації не вичерпують усю складну проблему, а швидше утворюють фундаментальну базу для подальшого її дослідження.

**Метою даної роботи** є визначення шляхів доктринальних трансформацій та гармонізації правових інституцій і суспільства.

### Викладення основного матеріалу дослідження

Сьогодні багато хто, і не без підстав, порівнює ситуацію 1917 та 2017 років. Більшовики починали революцію із заманливих гасел: «Владу – народу», «Землю – селянам», «Фабрики – робітникам» ... Все це з огляду на подальші їх дії уже при владі виявилось типовим політичним шахрайством.

У політичних і соціальних реаліях побудова «світлого майбутнього» завершилася небаченим в історії переділом власності – проведенням експропріації не тільки заводів і інших підприємств, а й землі та знарядь праці у селян. Безпрецедентні акти розкуркулювання, позбавлення людей своєї землі, власності і знарядь праці, вигнання селян з

їх родинних маєтків та помість, зігнання в штучні утворення – колгоспи, масові переселення працюючого населення з українських сіл і депортація до Сибіру, як наслідок, – багато мільйонів людей загинуло під час репресій і голодомору.

Розгорнувши боротьбу з так званим «куркульством», більшовицька хунта завдала непоправного удару по цілому українському народу, де заможні селяни становили більшість населення. «Куркулями» в ті далекі часи, як правило, ставали ті, хто був фізично міцним, працюючим, освіченим у землеробських справах і мудрим організатором свого родинного життя і бізнесу. І навпаки, на добротній українській землі зазвичай саме ледацюги, кволі та п'яниці ставали біднотю. Влада підло закинула в маси заклик «хто був ніким – той стане всім»... і «процес пішов»... Реалізуючи гасла «розрушимо все до самих до підвалів», більшовизм пронісся над добротними землями, наче смерч, знищуючи на своєму шляху до самого фундаменту надбудови старого суспільства і держави, пролетів, наче ординське плем'я, витоптавши навіть паростки гуманістичної цивілізації. «Немає нічого страшнішого за необмежену владу в руках обмеженої людини», – афористично писав український поет Василь Симоненко.

Реалізована більшовицькими вождями концепція побудови комунізму врешті-решт завершилась так званою «перестройкою» й «прихвизацією» всього того, що було свого часу насильно конфісковано і поставлено в статус «загальнонародної власності». Неважко помітити, що якихось «майданів» чи навіть натяків на масові протести чи революційні дії в той час не існувало, а колесо історії самою владою було повернуто назад, і скоріш за все – задля вигоди, наживи та збереження і зміцнення самої ж влади.

Поки українське суспільство обговорювало нову Конституцію та робило свій цивілізаційний вибір політичного устрою і конституційного ладу, у країні сформувався перший осередок людей, фінансово спроможних впливати на політичні процеси в державі. Апетити росли. Приватизація підприємств частково задовольняла ці апетити. В хід йшли і штучне банкрутство, і інші засоби.

Та коли державної власності ставало все менше і менше, з'явилась така форма передачі власності як рейдерство. А народ терпеливо чекав, ось з'являться сумлінні і талановиті хазяїни і «все наладиться. Не з'явилося ні тих, ні інших. Багато заводів і робочих місць знищено. Нових технологій втілюється обмаль. Валютні накопичення продовжують вивозитись у зарубіжні країни, чим і інвестують економіку таких. Окріплі олігархи взяли під контроль засоби масової інформації і процеси формування влади. Політтехнології стали прибутковим бізнесом. Засоби масової інформації, втягнуті в такі процеси, старанно ліпили зі звільнених з колоній «шнірів» і «крисятників» нову політичну еліту нації, які швидко довели людей до зубожіння. Народ скаже, як зав'яже: «Куди не глянь – одні пани, хоча на трьох – одні штани». Настає та сама ситуація, коли «низи уже не хочуть, а верхи не можуть».

У публічній сфері, отримавши в спадщину правову систему, розбудовану на ідеології тоталітаризму та реалізовану методами командно-адміністративної юрисдикції, наше суспільство зробило правильним цивілізаційний вибір і сьогодні, попри всі проблеми, робить спробу тримати курс на реалізацію принципу верховенства права (правовладдя) та доктрини правової держави. Хоча влада і суспільство живуть буцім то в паралельних світах.

Сьогодні реформа має торкатись як правовідносин «людина-держава», так і організації самої влади, де накопичилось немало проблем. Державу можна порівняти з великим човном, рух якого мають забезпечити мудрі штурмани. Давня східна мудрість мовить: «Якщо енергійно працювати лівими веслами – човен розіб'ється об правий берег, якщо сильно гребти правими веслами – човен розвалиться на міліні лівого берега...». Мабуть, у державному управлінні не варті ніякі різкі зміни курсу і революційні потрясіння. Потрібна мудра виважена стратегія розвитку.

Стратегічна мета України прописана в Конституції України – це розбудова соціальної правової держави.

*Стратегія* – це мистецтво досягнення важливої мети. Стратегію державотворення і законодавчої та правозастосовної діяль-

ності можна розглядати як доктринальну модель послідовних, активних та скоординованих дій, необхідних для досягнення суспільно важливої, глобальної для такого роду діяльності, довгострокової мети.

Якщо метою є розбудова соціальної правової держави, то стратегія має включати формування принципів права і такого державотворення, створення інститутів стримувань і противаг проти відступу від поставленої мети.

*Створення системи стримувань і противаг* за допомогою розділу державної влади на окремі взаємодіючі і контролюючі одна одну гілки забезпечує оптимальне функціонування державного механізму, не дає можливості жодній з гілок влади узурпувати владні повноваження інших.

*Виконавча гілка влади* у нас виявилась поділеною на дві паралельно функціонуючі та часто дублюючі одна одну інституції – Президент з апаратом Президента і Прем'єр-міністр з цілим апаратом Кабінету міністрів та міністрами. Таке дублювання функцій виконавчої влади робить її недостатньо оперативною в прийнятті рішень, не сприяє ефективності її діяльності. Штори, за якими ховається колективна безвідповідальність, мають бути відправлені на звалище історії. Думається, що доцільно в процесі Конституційної реформи в Україні радикально спростити організацію виконавчої влади – підпорядкувати усіх міністрів безпосередньо Президенту (скасувавши посаду Прем'єр-міністра), а також Кабінет міністрів об'єднати з апаратом Президента, значно скоротивши штат чиновників.

У стратегії державотворення важливим є положення ст. 13 Конституції України – «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією».

З огляду на такий корисний для збереження державного суверенітету законодав-

чий імператив сьогодні необхідно навести порядок, в першу чергу, у виконанні конституційних приписів щодо власності Українського народу на землю і її надра.

*По-перше*, продаж землі (яка свого часу була незаконно вилучена з власності народу) має бути заборонений до вирішення основного питання – розбудови правової соціальної держави.

*По-друге*, розробка надр має бути виключно в юрисдикції підприємств державної власності. Досі одним з економічних негативів в Україні був саме напівкримінальний бізнес з розробки надр. За даними Інституту міжнародної економіки Птерсона з усіх найбільш багатих людей України більше 55% з них отримали свої багатства, завдячуючи зв'язкам з владою та завдяки добуванню і експорту сирця, тоді як у Норвегії, Фінляндії, Данії, Японії та багатьох країнах з високим рівнем життя населення такі форми збагачення взагалі не спостерігаються.

*По-третє*, з урахуванням антимонопольного законодавства і допущених його порушень при приватизації, негайному поверненню в державну власність підлягають усі без винятку обленерго та інші стратегічні підприємства, які забезпечують енергетичну незалежність держави. Вирішуючи дану проблему, влада може врешті-решт навести лад з тарифами на оплату енергоносіїв та зняти соціальну напругу в суспільстві.

Значної шкоди реалізації ідеї розбудови соціальної правової держави завдають фінансові махінації з валютою, яка правдами і не правдами в значній кількості вивозилась і продовжує вивозитись у зарубіжні банки та різні офшорні зони, фактично інвестуючи економіку західних країн на шляху України. Україна все більше стає донором, сирцевим придатком та постачальником дешевої робочої сили в Європу.

Для подолання фінансової кризи і подальшої стабілізації економіки країни потрібно здійснити наступне.

*По-перше*, повернення учасникам бізнесу так званого ПДВ потрібно скасувати для всіх (принцип рівності і антикорупційна складова).

*По-друге*, виходячи з уже поданих декларацій чиновниками, варто встановити

податки на їх нерухомість за кордоном та виведені з України валютні кошти.

*По-третє*, на законодавчому рівні потрібно визначити, що кожен громадянин України може мати не більше половини своїх валютних коштів у зарубіжних банках. Можливо, доцільно буде оголосити валютну амністію на рік і надати можливість для виконання таких вимог. При невиконанні таких вимог відповідні особи мають позбавлятися права участі в управлінні державою та в її політичному житті, включаючи позбавлення громадянства при злісному невиконанні указаних правил.

*По-четверте*, в країні потрібна масштабна люстрація влади, але потрібна люстрація соціальна, а не формальна, люстрація не за принципом вузу, який людина закінчила чи де і коли вона працювала, а за принципом відсутності впевненості в наявності об'єктивних умов і спроможності працювати максимально добросовісно в подальшому. На наш погляд, у законодавстві про очищення влади, доцільно закріпити правило, що чиновник, у якого в декларації прибутки не відповідають його заробітній платні і іншим законним надходженням, має бути звільнений з будь-якої посади із заборобою балотуватись у виборні органи влади. Закон про люстрацію варто кардинально змінити і по меншій мірі доповнити приписом, що не можуть займати посади в будь-якій гілці влади особи, які мають статки, законне походження яких не можуть довести «поза розумним сумнівом», які мають подвійне громадянство, які зберігають більшість своїх статків у зарубіжних банках.

Тут цікавий може бути досвід стримувань і противаг, запроваджений до владних структур у США. Наприклад, згідно з §1 ст. 2 Конституції Сполучених штатів «президент повинен отримувати за свою службу в призначені строки винагороду, яка не може бути ні зменшена, ні збільшена протягом того періоду, на який він обраний, і він не має отримувати протягом цього часу ніякої іншої винагороди ні від Сполучених штатів, ні від когось іншого». Такий підхід має бути встановлений щодо всіх чиновників усіх гілок влади. Призначення міністрами самим собі і своїм заступникам захмарної

заробітної плати, рівно як і отримання ним грандів, це те, що має бути викорінено раз і назавжди з практики державотворення.

Має бути максимально реалізований принцип розмежування бізнесу і влади, усунені можливості лобізму.

Нарешті, може, краще, ніж порушувати кримінальні провадження проти бізнесменів своєї країни, виштовхуючи їх за межі своєї землі та надаючи їм можливість зникати з держави, а потім розшукувати і висувати вимоги екстрадиції, які зазвичай ігноруються зацікавленими в грошах втікачів сильними державами, дійсно розірвати угоди про співробітництво в кримінальних провадженнях та ставати офшорною зоною...

Таким чином, можливо, отримає розв'язання проблема з розмежуванням влади і бізнесу, створення системи стримувань і противаг феодалізації економічних правовідносин, постановки економіки різних форм власності в рівні умови.

Для забезпечення очищення влади від осіб, які використовують владу для збагачення, сьогодні створено достатньо професійних правоохоронних органів. Але їх реформа носить затяжний характер.

Між тим, у реформаторських поривах законодавець Законом України №1797-VIII від 21 грудня 2016 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», поспіхом виключив з податкового кодексу розділ XVIII-2 «Податкова міліція», чим фактично з 1 січня 2017 року позбавив податкову міліцію притаманних їй повноважень, водночас юридично так і не запровадивши становлення фінансової поліції. Думається, що спочатку потрібно прийняти окремо Закон «Про слідчі органи», де визначити компетенцію окремих слідчих підрозділів та статус слідчих, визначити гарантії діяльності та захисту слідчих, відповідно подати зміни і доповнення до КПК України, а вже потім займатись законодавством про міліцію, поліцію та оперативно-розшукову діяльність. На базі податкової міліції та «реформованих аж до скасування» підрозділів боротьби з економічною злочинністю колишнього МВС України потребує невід-

кладного створення та законодавчого забезпечення діяльності Служба фінансових розслідувань з розширеними повноваженнями щодо протидії фінансовим та іншим економічним злочинам. .

На сьогодні ще не досить вдало реалізований принцип правової держави – принцип розподілу влади на законодавчу, виконавчу і судову, з тим щоб забезпечити надійні механізми стримувань і противаг проти можливих зловживань, застою, невідповідності викликам часу.

Судова влада має бути максимально незалежною від інших. Відповідно до ст. 128 Конституції України (в редакції Закону України № 1401-VIII від 02.06.2016) «призначення на посаду судді здійснюється Президентом України за поданням Вищої ради правосуддя в порядку, встановленому законом.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII, Вища рада правосуддя, в аспектах питань забезпечення незалежності суддів від інших гілок влади та мінімізації політичного впливу, вносить подання про призначення судді на посаду; ухвалює рішення про звільнення судді з посади; надає згоду на затримання судді чи утримання його під вартою чи арештом; ухвалює рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя тощо. Сьогодні йде конкурс на заміщення посад суддів Верховного суду України. Конкурсанти відомі, але склад конкурсних комісій та прозорість їх діяльності бажають бути кращими.

На наш погляд, навряд чи Вища рада правосуддя може стати ефективною інституцією, яка може зміцнити принцип незалежності суддів. Відповідно до оновленої редакції ст. 131 Конституції України Вища рада правосуддя складається із двадцяти одного члена, з яких десятьох обирає з'їзд суддів України з-поміж суддів чи суддів у відставці, двох призначає Президент України, двох обирає Верховна Рада України, двох – з'їзд адвокатів України, двох – Всеукраїнська конференція прокурорів, двох – з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ. Тобто із 21 члена десятьох будуть зі свого загалу деле-

гувати судді, призначені на посади свого часу Президентом України, який до того ж призначатиме ще двох. Фактично 12 будуть у тій чи іншій формі підконтрольними президентській вертикалі влади. З іншого боку, можна прогнозувати, що 10 членів, обраних з'їздом суддів України, свого часу були затверджені довічно на своїй посаді Верховною Радою України. Якщо до них приєднаються ще двоє від парламенту – буде 12 осіб, певною мірою залежних від законодавчої влади. Зважаючи на те, що сама Верховна Рада, яка перейшла на модель обрання за партійними списками і створення коаліції більшості, фактично стала політизованою, буде важко уникнути й політизації Вищої ради правосуддя.

У розв'язанні даних проблем не вичерпаний досвід європейських країн. Перехід на обрання суддів всенародним голосуванням може стати більш доцільним у сенсі реалізації принципу розподілу влади та забезпечення незалежності суддів.

Запропонований новим Законом України «Про судоустрій та статус суддів» моніторинг способу життя судді з вимогами заповнення різних декларацій, зокрема декларацій родинних зв'язків судді (ст. 61), які зазвичай стосовно громадян України є конфіденційними персональними даними, а стосовно судді отримують статус відкритої для загального доступу інформації, до того ж шляхом оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на наш погляд, навряд чи може принести користь в аспекті забезпечення незалежності суддів. Можливі факти використання такої інформації для тиску на суддю, шантажу тощо. Тим більше, в умовах «гібридних технологій» персональні дані можуть бути використані як терористами і банальними бандитами чи злочинними організаціями, так і зацікавленими спецслужбами інших держав. Вважаємо, що такі приписи закону недоречні й потребують змін. Суддя, безумовно, має бути доброчесним, а в державі і суспільства є багато засобів його перевірки. Проте суддя має бути й максимально захищеним від поширення юридично проблемних матеріалів та можливого тиску на нього.

Для забезпечення прав людини доцільно запровадити в Україні своїй окремий *Національний Суд з прав людини*, в юрисдикцію якого входив би якраз розгляд позовів людини проти органів державної влади України та їх посадових осіб. Національний суд з прав людини має створюватись в Україні на засадах максимального забезпечення незалежності суддів від самої влади. Отже, на призначення суддів на посади жодна з гілок влади не повинна впливати. Тому скоріш за все буде виправданим обрання суддів прямими всенародними виборами.

У правовій державі влада має бути обмежена правом, а головний урок історії показує на те, що вона має бути максимально обмежена в можливості довільно міняти законодавство задля своєї вигоди.

Одним із найважливіших кроків на шляху державотворення сьогодні та забезпечення злагоди в суспільстві є заключення нового суспільного договору та прийняття демократичної Конституції держави шляхом всенародного референдуму. Згідно зі ст. 3 Закону України № 5475-VI від 6 листопада 2012 року «Про всеукраїнський референдум», одним із предметів всеукраїнського референдуму може бути «схвалення нової редакції Конституції України, внесення змін до Конституції України, скасування, втрату чинності чи визнання нечинним закону про внесення змін до Конституції України (конституційний референдум)».

**Висновок:** Суспільно-політична та правова криза в Україні обумовлюють необхідність нового суспільного договору громадян та влади, прийняття демократичної та юридично виваженої Конституції держави шляхом всенародного референдуму, що може стати ефективним способом гармонізації влади і суспільства. При цьому основний Закон держави отримує свою юрисдикцію безпосередньо від самого народу і стає вище за владу, а влада вже не в змозі змінювати його на свій розсуд. Влада має слугувати закону, дарованому народом, і забезпечувати верховенство права людини і громадянина.

При здійсненні конституційної та законодавчої реформи важливо дотримуватись принципу верховенства права, ідеї пра-

вовладдя та розподілу влади, неухильно дотримуватись принципів правової держави, забезпечувати недопустимість звуження існуючих прав і свобод людини при прийнятті нових законів.

### Література

1. Горбатенко І. А. Соціально-політичні прояви фрустрації в умовах нестабільного розвитку / І. А. Горбатенко // Суспільно-політичні процеси. – 2016. – Вип. 4. – С. 200-2010.
2. Задорожня Г. В. Конституційно-правовий статус глави держави в Україні та зарубіжних країн: порівняльний аналіз: [моногр.] / Г. В. Задорожня. – К. Алерта, 2016 – 552 с.
3. Корнієнко М. В. Суспільство і правопорядок. Видання в 6-и т. – Т. 2. / М. В. Корнієнко. – К.: Фонд юрнауки АПС, 2007. – 264 с.
4. Костенко О. Яка Конституція нам потрібна, або Свобода людини проти правової сваволі / О. Костенко // Віче. – 2015. – №13.
5. Мироненко П. В. Форма правління: політичні трансформації на зломі століть: монографія / П. В. Мироненко. К.: Академія, 2014. – 220 с.
6. Михальченко М. Трансформація політичних інститутів України: новітні проблеми й тенденції / М. Михальченко, О. Михальченко // Віче. – 2013. – №6. – С. 22-24.
7. Мусяка В. Кому і навіщо впроваджувати електронне голосування? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nc.gov.ua/news/index.php?login=yes&ID=1327>
8. Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації: монографія / Т. С. подорожна. - Київ: Юрінком Інтер, 2016 – 536 с.
9. Правова доктрина України: у 5 т. – Т.2: Публічно правова доктрина України / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, М. П. Кучерявенко та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка. – Х.: Право, 2013. – 864 с.
10. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: Монографія: У 2-х кн. / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2008. – Кн.1. Верховен-

ство права як принцип правової системи: проблеми теорії. – 344 с.

11. Ставнійчук М. Окремі проблеми новітнього конституційного процесу у світлі висновків Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) / М. Ставнійчук // Право України. – 2012. – № 8. – С. 146–153.

12. Таламанчук О. Чем грозит деофшоризация украинским олигархам? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://informat.com.ua/chem-grozit-deofshorizatsiya-ukrainskim-oligarham/>

13. Тертичний О. Як лікувати недоторканих / О. Тертичний, 2016. 4 листопада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/NOTES/1298823296811280/ЯК%20ЛІКУВАТИ%20НЕДОТОРКАНИХ:%20ПЕРСОНАЛЬНИЙ%20МАНДАТ/1508861765807431/>

14. Тертишник В. М. Доктрина та проблеми і ризики конституційної й судово-правової реформи в Україні / В. М. Тертишник // Суспільно політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – К., 2016. Випуск 4. – С. 147-160.

15. Ченцов В. В. Реабілітація жертв незаконних кримінальних переслідувань, політичних репресій та зловживань владою: підручник для слухачів магістратури юридичних вузів / В. В. Ченцов, В. М. Тертишник. – Київ, 2016 – 324 с.

16. Черленяк І. І. Суспільно-еволюційний запит реформування політичної та конституційної систем України на сучасному етапі / І. І. Черленяк // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 2 (2). – С. 40-49.

17. Шемшученко Ю. С. Судова реформа в Україні у світлі європейського досвіду: конституційний аспект / Ю. С. Шемшученко // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2016. – № 6 (33). – С. 47-59.

## SUMMARY

*The strategic goal of Ukraine is building a social legal State. If the goal is to develop social legal State then the strategy must include the formation of the principles of law, the creation of institutions of checks and balances against the retreat from the goal.*

*In the legislation of clean power, it is advisable to fix the rule that a government official, who filled out a declaration of their income and wealth that did not match his wages and other legitimate profit, must be released from any position of the ban to run in elective bodies.*

*In the current legislation do not quite successfully implemented the principle of legal state-the principle of distribution of power into legislative, Executive and judicial, in order to provide reliable mechanisms of checks and balances against possible abuse, of stagnation, inconsistencies challenges of time.*

*To ensure human rights, it is advisable to establish in Ukraine, its single National Court of human rights, whose jurisdiction included as time consideration of actions of the person against the bodies of State power of Ukraine and their officials.*

*To ensure the independence of the Attorney General it is advisable to set the rule that appointment to the post will be appropriate to a constitutional majority, and release only in the application of the Institute of impeachment.*

*Conclusion. Socio-political and legal crisis showed the need for a new social contract of citizens and authorities, the adoption of democratic and legally sound Constitution State through popular referendum, which can be an effective way of harmonization of Government and society.*

*While the Basic Law of the State, gets its jurisdiction directly from the people and becomes a higher power, and the authorities are no longer able to change it on your own. The authorities should be the law, and ensure the rule of law, the person and the citizen.*

*Keywords: rule of law, the constitutional process, the referendum, the local government.*